

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Zemaníkovej a členiek senátu JUDr. Evy Hudobovej a Mgr. Lubomíry Kúdelovej v právnej veci žalobcu: **B.**, H.X., K., IČO: X., zast. JUDr. E.L., H.X., K., proti žalovanému: **V.**, a.s. M.X., B., IČO: X., **o zaplatenie 534 553,92 Sk s prísl.**, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 4 Cob 151/2006-70 zo dňa 31. januára 2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 4 Cob 151/2006-70 zo dňa 31. januára 2007 v napadnutej časti **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Bratislava V rozsudkom č.k. 20Cb 35/06-48 zo dňa 11. septembra 2006 návrh v časti o zaplatenie 389 728,19 zamietol. V časti o zaplatenie 144 825,73 Sk konanie zastavil. Žalovanému právo na náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že návrhom, ktorý bol súdu doručený 8.2.2006, sa žalobca domáhal zaplatenia 534 553,92 Sk a náhrady trov konania. Návrh na pojednávaní dňa 6.9.2006 upravil tak, že ho vzal v časti o zaplatenie 144 825,73 Sk späť a žiadal priznať 389 728,19 Sk. Návrh odôvodnil tým, že ako postupník uzavrel s postupcom W., a.s. zmluvu o postúpení pohľadávok vo výške 1 568 351,78 Sk titulom, okrem iného aj penalizačnej faktúry č. 20419000642, ktorá vznikla

z dôvodu oneskoreného uhradenia faktúr za lieky a zdravotnícke potreby. Žalobca tvrdil, že vzťah medzi účastníkmi bol po tom, čo došlo zákonom č. 500/2001 Z.z. k zmene Obchodného zákonníku, obchodnoprávnym, s premlčacou dobou 4 roky. Žalovaný namietal premlčanie uplatneného nároku, pretože vzťah považoval za občianskoprávny a žiadal návrh zamietnuť. Nespochybňoval, že zaplatil jednotlivé faktúry uvedené v penalizačnej faktúre s omeškaním, rozsah omeškania ani výšku uplatneného poplatku nenamietal. Medzi účastníkmi nebolo sporné, že žalovaná pohľadávka je poplatkom z omeškania za oneskorenú úhradu faktúr, ktoré poskytovatelia zdravotníckej starostlivosti vystavili odporcovi za liečivá a zdravotnícke pomôcky, vydané poisťencom žalovaného na lekársky predpis. Tiež nebolo sporné, ktoré faktúry a v akej fakturovanej sume boli zaplatené oneskorene. Žalovaný nerozporoval ani počet dní omeškania. Nebolo sporné ani to, že za omeškanie do 31.5.2003 (ako to uznával aj odporca) sa poplatok z omeškania riadi ustanovením § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z.z. a prislúcha vo výške 0,1% denne. Sporným ostalo len posúdenie, či ide o občianskoprávny alebo obchodnoprávny vzťah pre účely posúdenia žalovaným vznesenej námietky premlčania. Právny vzťah, ktorý medzi postupom a žalovaným vznikol pri poskytovaní zdravotníckej starostlivosti, teda podľa názoru súdu ide o vzťah občiansko-právny. Podľa § 28 zákona č. 273/1994 Z.z. bola V. zriadená ako verejnoprávna inštitúcia na vykonávanie zdravotného poistenia. Riešený spor vznikol v súvislosti s plnením úloh žalovaného ešte ako verejnoprávnej inštitúcie v oblasti zdravotného poistenia, v tejto oblasti však žalovaný nevykonával podnikateľskú činnosť. Pre občianskoprávne vzťahy je Občiansky zákonník všeobecným predpisom, ktorým sa jeho účastníci spravujú len vtedy, ak špeciálny právny predpis neustanovuje inak. Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníku právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až § 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať. Pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka). Z uplatnenej penalizačnej faktúry č. 2041900642 a jej príloh bolo zistené, že posledná platba na zaplatenie jednotlivých uvedených faktúr bola vykonaná 15.1.2003. Návrh na začatie konania bol na súd podaný dňa 8.2.2006. Po vznesení námietky premlčania žalovaným súd nemohol žalobcovi priznať uplatnený nárok, pretože bol uplatnený až po uplynutí trojročnej premlčacej doby. Posledný nárok na zaplatenie denného poplatku z omeškania sa premlčal 15.1.2006 a tak návrh bol podaný až po uplynutí premlčacej doby. Žalovaný sa premlčania dovoľal a preto súd návrh na zaplatenie 389 728,19 Sk zamietol. V časti o zaplatenie 144 825,73 Sk, v ktorej vzal žalobca

návrh späť, súd konanie podľa § 96 ods. 1 O.s.p. zastavil. O trovách konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 a § 146 ods. 2 O.s.p. tak, že žalovanému, ktorý bol v konaní úspešný po čiastočnom späťvzati návrhu, náhradu trov konania nepriznal, pretože mu v konaní žiadne nevznikli.

Proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V podal odvolanie žalobca. Žalobca nesúhlasí s obsahom odvolaním napadnutého výroku, ako aj s právnymi závermi súdu prvého stupňa. Žalobca je toho názoru, že vzťah medzi žalobcom a žalovaným bol vzťah obchodnoprávnym s premlčacou dobou 4 roky. Ustanovenie § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka, je ustanovením kogentným, od ktorého sa strany nemôžu podľa znenia § 263 ods. 1 Obchodného zákonníka odchýliť. Ustanovenie § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka okrem iného hovorí, že touto časťou zákona sa spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávna inštitúcia, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti. Všetky zákonom predpokladané podmienky, aby bol vzťah žalobcu a žalovaného v období od 1.1.2002 posudzovaný ako vzťah obchodnoprávny s premlčacou lehotou 4 roky, boli naplnené. Z dôvodu premlčania pohľadávky už aj v štvorročnej premlčacej lehote žalobca pristúpil k späťvzatiu návrhu v časti vo výške 144 825,73 Sk. Navrhol preto rozsudok okresného súdu zmeniť tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 389 728,19 Sk a priznať náhradu trov konania.

Krajský súd v Bratislave rozsudok Okresného súdu Bratislava V zo dňa 11.9.2006 č.k. 20 Cb 35/06-48 v napadnutej časti zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 389 728,19 Sk v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania k rukám právneho zástupcu žalobcu sumu 43 924 Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že žalovaná pohľadávka je z poplatkov z omeškania za oneskorenú úhradu faktúr, ktoré poskytovatelia zdravotníckej starostlivosti vystavili žalovanému za liečivá a zdravotnícke pomôcky, vydané poistencom žalovaného na lekársky predpis. Taktiež nebolo sporné, ktoré faktúry boli zaplatené oneskorene a počet dní omeškania. Žalobca vyúčtoval poplatok z omeškania v zmysle ust. § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z.z. vo výške 0,1% denne. Sporným zostalo, či ide o vzťah občianskoprávny alebo obchodnoprávny pre účely posúdenia vznesenej námietky premlčania. Z obsahu spisu je nesporné, že právny vzťah medzi žalobcom a žalovaným vznikol v r. 1992. Z obsahu spisu

je zrejmé, že na strane žalobcu vystupuje podnikateľský subjekt a na strane žalovaného vystupuje subjekt, ktorý mal aj v čase vzniku právneho vzťahu charakter verejnoprávnej inštitúcie, lebo zabezpečoval zdravotné poistenie a činnosti s tým súvisiace a prostriedky zo zdravotného poistenia používal nie na podnikanie, ale na uhrádzanie zdravotných pomôcok, liekov a zdravotníckej starostlivosti. Vzhľadom na odlišné postavenie účastníkov tohto právneho vzťahu a na skutočnosť, že v čase jeho vzniku platil Obchodný zákonník (a nie Hospodársky zákonník) po novele zák. č. 500/2001 Z.z. je potrebné tento právny vzťah vzhľadom k ust. § 261 ods. 2 Obchod. zák. posudzovať podľa Obchodného zákonníka vrátane otázky premlčania uplatneného nároku. Podľa ust. § 397 Obchod. zák., ak zákon neustanovuje inak, pre jednotlivé práva je premlčacia lehota štyri roky. Podľa ust. § 392 ods. 1 Obchod. zák., pri práve na plnenie záväzku plynie premlčacia doba odo dňa, keď sa mal záväzok plniť alebo sa malo začať s jeho plnením (doba splatnosti). Je zrejmé, že posledná platba na zaplatenie jednotlivých faktúr bola vykonaná 15.1.2003. Od 16.1.2003 začala plynúť štvorročná premlčacia lehota s poukazom na ust. § 57 ods. 1 O.s.p., kedy sa právo mohlo uplatniť na súde. Lehota uplynula dňa 16.1.2007. Žalobca podal žalobu dňa 8.2.2006, t.j. v zákonnej štvorročnej premlčacej lehote. Vzhľadom k tomu, že súd prvého stupňa neposúdil správne charakter právneho vzťahu medzi žalobcom a žalovaným a v dôsledku toho vyvodil nesprávny právny záver, pokiaľ ide o premlčanie uplatneného nároku, odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa podľa ust. § 220 O.s.p. v napadnutej časti zmenil tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia. O trovách prvostupňového a odvolacieho konania súd rozhodol podľa ust. § 224 ods. 2 O.s.p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p. a priznal žalobcovi právo na náhradu trov prvostupňového konania za 2 úkony právnej pomoci (prevzatie 9 príprava) 10 150 Sk a 1 x režijný paušál 164 Sk; účasť na pojednávaní dňa 6.9.2006 za 1 úkon právnej pomoci z tarifnej hodnoty 398 728,19 Sk v sume 8650 Sk a režijný paušál 164 Sk. Ďalej priznal žalobcovi náhradu cestovného na ceste B. – K. a späť (870 km) v sumu 8463 Sk. Súd priznal žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania za 1 úkon právnej pomoci (podanie odvolania) spolu s režijným paušálom v celkovej sume 8814 Sk. Celkovo priznal súd žalobcovi právo na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania v sume 43 924 Sk.

Proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Bratislave podal dovolanie žalovaný, pretože nesúhlasí s právnym posúdením veci odvolacím súdom. Právny vzťah, z ktorého si žalobca uplatňuje poplatok z omeškania vznikol ešte v roku 2001 a to na základe zmluvy č. 19980016 zo dňa 5.1.1998 o poskytovaní a úhrade liečiv a zdravotníckych pomôcok

uzatvorenou medzi právnou predchodkyňou žalobcu – obchodnou spoločnosťou E., spol. s r.o., L. a medzi právnou predchodkyňou žalovaného – V., ktorá bola podľa § 28 zákona č. 273/1994 Z.z. zriadená ako verejnoprávna inštitúcia na vykonávanie zdravotného poistenia. Pohľadávka, ktorej príslušenstvom je požadovaný poplatok z omeškania (§ 38 ods. 4 z č. 273/1994 Z.z.) vznikla v súvislosti s plnením úloh žalovaného v oblasti zdravotného poistenia, v ktorej oblasti žalovaný nevykonával podnikateľskú činnosť. V zmysle § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka s podnikaním rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku. Právna predchodkyňa žalovaného síce túto činnosť vykonávala samostatne vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť, ale nie za účelom dosiahnutia zisku. Keďže bola verejnoprávnou inštitúciou, ona sama zdravotnú starostlivosť priamo neposkytovala a vo vzťahoch s lekárňami nerealizovala vlastnú prevádzku. Preto ani podľa § 261 ods. 2 Obch. zák. sa jej vzťah s lekárňami nemohol v tom čase spravovať Obchodným zákonníkom ako všeobecným predpisom. Navrhol preto, aby dovolací súd zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1) preskúmal dovolanie žalovaného a zistil, že je podľa § 238 ods. 1 O.s.p. prípustné, bolo podané v zákonnej lehote a spĺňa ostatné náležitosti podľa § 241 ods. 1 O.s.p. Dovolanie preskúmal v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že je dôvodné.

Z ust. § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane jeho vecného vymedzenia.

V danom prípade bol dovolacím dôvodom, ktorý bol v dovolaní uplatnený, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci z hľadiska premlčania nároku. Žalovaný nesprávnosť vidí v tom, že odvolací súd sa riadil nesprávne Obchodným zákonníkom, pričom predmetom konania je občiansko-právny vzťah.

Dovolací súd konštatoval, že žalobcovi vznikol nárok na poplatok z omeškania podľa zákona č. 273/1994 Z.z. v znení neskorších predpisov. Predpokladom úspechu v konaní však nesporne je skutočnosť, aby bol nárok uplatnený v zákonom stanovenej lehote, za predpokladu vznesenej námietky premlčania. Sporná zostala otázka, ako bolo potrebné

kvalifikovať právny vzťah vzniknutý medzi účastníkmi konania z hľadiska použitia hmotného práva.

Dovolací súd na základe preskúmania rozhodnutí, predložených dôkazov, dospel k záveru, že v danom prípade vzťah medzi zdravotníckym zariadením a zdravotnou poisťovňou, vyplývajúci zo zmluvy o poskytovaní zdravotníckej starostlivosti, je vzťahom občiansko-právnym a nie obchodno-právnym, pretože poskytovanie zdravotnej starostlivosti poistencom žalovaného v rámci príslušných kogentných zákonných ustanovení, nemôže byť predmetom podnikateľskej činnosti žalobcu. Na posúdenie tohto ich právneho vzťahu, ako vzťahu občiansko-právneho, nemá vplyv ani prípadná iná činnosť žalovaného, ktorá nie je v rozpore s ustanoveniami zákona č. 273/1994 Z.z. v znení neskorších predpisov, ako aj prípadnými ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi. Krajský súd pochybil, keď predmetný právny vzťah posudzoval podľa Obchodného zákonníka a nie podľa Občianskeho zákonníka vrátane otázky premlčania uplatneného nároku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na to, že odvolací súd v napadnutom rozsudku vyslovil iný právny názor, rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. v napadnutej časti zrušil a vec vrátil tomuto na ďalšie konanie, v ktorom bude jeho úlohou vzhľadom na vyššie vyslovený právny názor dovolacieho súdu vo veci znovu rozhodnúť.

V novom rozhodnutí rozhodne odvolací súd znovu aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 6. augusta 2008

JUDr. Jana Zemaníková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Zuzana Štofániková